

MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS A NYELVI KÖZVETÍTÉS KAPCSOLATA

BESZÁMOLÓ AZ AI FOR T/I – ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR TRANSLATION AND INTERPRETING KONFERENCIÁRÓL

BME, Idegen Nyelvi Központ

Budapest, 2025. október 2–3.

Németh Anikó

nemeth.aniko@gtk.bme.hu

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar,

Idegen Nyelvi Központ

<https://orcid.org/0009-0004-3159-7935>

A BME Idegen Nyelvi Központjának hagyományos őszi konferenciája 2025. október 2. és 3. között zajlott, amelyet ezúttal az EELISA szövetség támogatásával, a zürichi ZHAW és a madridi UPM egyetemek szakmai együttműködésével rendeztek meg. Az EELISA (European Engineering Learning Innovation and Science Alliance), magyarul az Európai Mérnöki Tanulás, Innováció és Tudomány Szövetsége 2020-ban 8 európai ország 10 vezető egyetemének társulásából jött létre. A Műegyetem kezdetektől fogva alapító tagként vesz részt e szövetségben.

Az *Artificial Intelligence for Translation and Interpreting (AI for T/I)* címmel megrendezett két-napos, angol nyelvű nemzetközi esemény hibrid formában – személyesen és online is – elérhető volt az érdeklődők számára. A konferencia központi témája a mesterséges intelligencia (MI) és a nyelvi közvetítés kapcsolatának vizsgálata volt. Az interdiszciplináris tudásmegosztás jegyében az esemény nemcsak a különböző tudományterületek – és az egyetem több karának – képviselői számára biztosított fórumot, hanem a nyelvi iparág képviselőinek és a nemzetközi, valamint hazai hallgatók számára is. Az eseményen több tudományterület – így a mesterséges intelligencia, a mérnöki tudományok és a nyelvi közvetítés – kutatói, oktatói és piaci kép-

viselői mutatták be és vitatták meg a legújabb kutatási eredményeket és iparági trendeket. A program változatos tartalommal kínált – az előadások mellett – műhelyfoglalkozásokat és panelbeszélgetéseket is. A gyakorlati műhelyfoglalkozásokon a fordítás és tolmácsolás oktatásában hasznosítható MI-eszközöket mutattak be, ezek közül néhányat a helyszínen a résztvevők ki is próbálhattak. A két panelbeszélgetésben pedig hazai és külföldi tolmács- és fordítóképző egyetemek oktatói és kutatói, valamint iparági szakemberek osztották meg tapasztalataikat.

A konferencia iránt nagy volt az érdeklődés, a személyesen megjelentek mellett az eseményt sokan követték online formában is: az első napon több mint 300 fő, a második napon pedig közel 200 fő hallgatta az előadásokat és a szakmai beszélgetéseket. A konferencián külön figyelmet kaptak a hallgatók az EELISA együttműködés keretében. Az eseményen az EELISA-szövetség öt műszaki egyeteméről (Isztambul – ITU, Bukarest – UPB, Madrid – UPM, Erlangen-Nürnberg – FAU és Budapest – BME) 16 hallgató vett részt, akik az elhangzott előadásokból és beszélgetésekből inspirálódva egy workshop keretében mutatták be az emberi tényezők mellett és ellen szóló érveiket a mesterséges intelligenciával támogatott nyelvi közvetítésben.

A konferencia első napján a rendezvény levezető elnöke Fischer Márta, a BME Idegen Nyelvi Központjának igazgatója volt. A megnyitón Szalmáné Csete Mária, a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar dékánja köszöntötte a résztvevőket, hangsúlyozva a nemzetközi együttműködés és az interdiszciplináris kutatás fontosságát. Ezt követően Hegedűs Csaba (BME Villamosmérnöki és Informatikai Kar) tartott előadást *Fundamentals of Large Language Models* címmel, amelyben bemutatta a nagy nyelvi modellek (LLM-ek) működési elveit és potenciális alkalmazásait az oktatásban és a fordítástechnológiában. A mindennapi gyakorlatban alkalmazott új technológiai fejlesztésekről Jánosy Márton, az Edimart Tolmács és Fordítóiroda ügyvezető igazgatója beszélt a *Where Packaged AI Tools Fall Short — and What We Built Instead* című előadásában, ahol saját fejlesztésű MI-megoldásokkal szemléltette, hogyan lehet túllépni a picon elérhető eszközök korlátain.

Délután párhuzamos műhelyfoglalkozásokra került sor: Nagy Levente Péter, az MKIFK lektora és fordítástechnológusa a *ChatGPT as a Translation Engine and Translator Assistant* workshopon mutatta be, miként használható a ChatGPT a fordítók munkájának támogatására. Ezzel párhuzamosan Pablo Calleja és Patricia Martín-Chozas (UPM) *Linguistics in the Era of LLMs* című műhelye a generatív MI nyelvészeti alapjait járta körül. Ezt követően Kis Balázs, a MemoQ társalapítója tartott előadást *Quo vadis, Language Professions? Some Best-Case Scenarios* címmel, amelyben a nyelvi közvetítés mint szakma jövőjét vizsgálta a mesterséges intelligencia korában.

A nap zárásaként Besznyák Rita (BME INYK) moderálásával kerekasztal-beszélgetésre került sor *Trainers Meet Professionals: AI for T/I Training – Human in the Loop (Translation)* témában, ahol iparági és egyetemi képviselők – többek között Király Krisztián (HUNNECT), Anna Martin (DGT), Robin Edina (ELTE FTT), Mattia Turra (ZHAW), valamint Pablo Calleja és Patricia Martín-Chozas (UPM) – osztották meg tapasztalataikat a fordítóképzés és a technológiai innováció összekapcsolásáról.

A konferencia második napját Vigh Gergely, a BME Nemzetközi Oktatási Igazgatóságának igazgatója nyitotta meg, és Szabó Csilla a BME Idegen Nyelvi Központjának képzésvezetője mode-

rálta. A közönség elsőként a tolmácsolástudomány nemzetközileg elismert professzorát, Franz Pöchhackett (Bécsi Egyetem) hallgathatta meg, aki az *Automated Interpreting: The Challenge for Research* című előadásában a gépi tolmácsolás kutatásának kihívásait és etikai kérdéseit elemezte, s egyben részletes és alapos áttekintést adott a gépi tolmácsolás fejlődésének eddigi mérföldköveiről, illetve további izgalmas kutatási irányokat vázolt fel.

Második előadóként a nemzetközi tolmácsolástudomány neves szaktekinthelye Michaela Albl-Mikasa, a zürichi egyetem tolmácsképzőjének volt professzora tartott előadást *AI Has Intelligence and Creativity, Humans Have Intuition* címmel, aki az emberi intuíció szerepét hangsúlyozta az MI által támogatott szakmai folyamatokban. A délelőttöt Héder Mihály, a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar tanszékvezetőjének (BME GTK) *Artificial Intelligence vs. Human Identity* című gondolatébresztő prezentációja zárta, amely a mesterséges intelligencia és az emberi identitás kapcsolatát vizsgálta filozófiai és társadalmi szempontból.

A délutáni programban párhuzamos szekciók zajlottak: Fischer Márta és Szabó-Horváth Krisztina (BME Idegen Nyelvi Központ) esettanulmánya *Challenging the 'AI Can Do It All' Myth* címmel a BME belső fordítóirodájának és terminológiai adatbázisának létrehozásáról számolt be, míg Anne Catherine Gieshoff és Mattia Turra (ZHAW) *IT-COMMIT* workshopja az MI által generált interaktív párbeszéd tolmácsképzésben való alkalmazását mutatta be.

A konferencia második kerekasztal-beszélgetését *Trainers Meet Professionals: AI for T/I Training – Human in the Loop (Interpreting)* címmel a második nap végén Szabó Csilla moderálta, amelyben Michaela Albl-Mikasa, Franz Pöchhacker, Anne Catherine Gieshoff, Seresi Márta (ELTE FTT) és Vaspál Veronika (MFTE) vett részt. A panelbeszélgetés résztvevői az MI és az emberi szakértelem közötti egyensúly kérdéseit boncolgatták, továbbá azt is megvitatták, hogy miként tudják a képzőintézmények és a szakmai érdekképviseletek a jövő tolmácsait felkészíteni a hibrid és távtolmácsolás kihívásaira.

A záró szekcióban a hallgatók vették át a főszerepet: a Hackathonra felkészítő workshop után az EELISA tagjai mutatták be MI-alapú projektjeiket egy *Pitch Session* keretében, Furka Ildikó (BME INYK) moderálásával. A multidiszciplináris csoportokban dolgozó hallgatók különböző megoldásokat kínáltak a mesterséges intelligencia által a fordítás és tolmácsolás területén felmerülő kihívásokra, különös tekintettel az emberi beavatkozás szükségességére. A bemutatók bizonyították, hogy a mesterséges intelligencia és a nyelvi közvetítés területén zajló együttműködés képes valódi értéket teremteni az oktatásban és a szakmai gyakorlatban egyaránt.

Összességében az előadások és a panelbeszélgetések kellemes környezetben zajlottak, az online formát választók is jól tudták követni az előadókat és a kivetített prezentációkat, hiszen a kiszolgálásukról egy – több kamerával és megfelelő hangtechnikával dolgozó – profi technikai csapat gondoskodott. A személyesen megjelent résztvevők között az ebéd- és kávészünetekben tovább folytatódtak az élénk szakmai beszélgetések. Ehhez az is hozzájárult, hogy a konferencia szervezői mindent megtettek a vendéglátás színvonalának és a résztvevők kényelmének biztosítása érdekében.

A kezdeményezés az Idegen Nyelvi Központ kutatói által alapított *AI for Mediation between Languages and Cultures* EELISA közösség missziójához illeszkedett, és három fenntartható fejlődési célt (SDG) is támogatott:

- az SDG 4 (Minőségi oktatás) célját a magas színvonalú, MI-alapú képzések hozzáférhetővé tételével,
- az SDG 9 (Ipar, innováció és infrastruktúra) célját az akadémiai és ipari együttműködések ösztönzésével,
- valamint az SDG 17 (Partnerség a célok eléréséért) célját az interdiszciplináris hálózatépítéssel és tudásmegosztással.

A szervezők szándéka szerint ez a rendezvény egy sorozat első állomása volt – az *AI for Mediation between Languages and Cultures* közösség további rendezvényeket is tervez. A konferencia hozzájárult a fordítással és tolmácsolással kapcsolatos tévhitek elosztatásához, és egyértelművé tette: a mesterséges intelligencia korában az emberi tényező nem háttérbe szorul, hanem új szerepben és új kompetenciákkal válik nélkülözhetetlenné – ez pedig komoly kihívás elé állítja a képzőintézményeket. Ennek leküzdéséhez folyamatos párbeszédre van szükség a szakma képviselői, a különböző területről érkező kutatók és a képzőintézmények között. Ehhez kívánt hozzájárulni a BME INYK nemzetközi konferenciája is.

A konferencia részletes programfüzete az alábbi oldalon érhető el: http://tfk.bme.hu/wp-content/uploads/2025/10/Programme-booklet_2_3_Oct_2025.pdf

A konferencián készült képek a következő oldalon tekinthetők meg: <https://eelisa.bme.hu/photo-gallery-ai-for-t-i-artificial-intelligence-for-translation-and-interpreting-conference/>